

mangler Nar i, at Fæstelkontrakten har været i 30 Nar, vil bortfalde. Endvidere vilde § 4, som sætter en almindelig Fardag ogsaa for Fæsterens Efterladte, nemlig den 1ste April, falde bort. Fremdeles vilde bortfalde Bestemmelsen i Lovens § 5, at der skal gives Erstatning, ikke blot for nye nødvendige Bygninger og større Grundforbedringer af Gaardens Tiliggende, men ogsaa for Istandsættelsen og Opførelsen af nyttige og hensigtsmæssige Bygninger saavel som for mindre Grundforbedring, til Ex. Mergking. Det Samme vilde gjælde om Bestemmelserne i § 7, at en Enke, naar hun gifter sig, skal have en aarlig Aftegt, og om § 8, at Intet af Gaardens Tiliggende kan borttages, eller Udflytning skee uden Fæsterens Samtykke. Alle disse Bestemmelser, som Rigsdagen har vedtaget for kort Tid siden til Gunst for Fæstebønderne, vilde falde bort i de Fæsteforhold, hvorom der her er Spørgsmaal. Det var ikke ønskeligt, at dette skulde skee, og det forekommer mig derfor, at den ærede Forslagsstillers Forslag gaaer videre, end han selv kunde ønske det. Det, som man ønsker, er jo kun, at Loven af 19de Februar 1861, ved at bringes til Anvendelse paa disse særegne Forhold, ikke skal føre til den Ubillighed eller Uretfærdighed, som kunde blive Følgen af, at man ikke tilstrækkeligt har laget Hensyn til de særegne Omstændigheder, som her ere tilstede, nemlig at Fæsterne, deres Børn eller Arvinger eie, hvad jeg troer, man kan med Rette kalde en væsentlig Bestanddeel, af den hele samlede Eiendom, af det Eiendoms-Komplex, hvis Markfjorder Lehnbesidderen er Eier af. Naar der nu i Lov af 19de Februar 1861 § 2 er bestemt, at Eieren eller Besidderen af Fæstegods skal være berettiget til, naar han afhænder 9 Gaarde til Brugerne, eller deres Børn, Svigerbørn osv., da af det øvrige Bøndergods at indtage en Niendedeel imod alt det, som han saaledes har afhændet, til fri Disposition, eller for at udtrykke det simplere, at den Fæstegodsseier, som sælger 9 Gaarde til Brugerne eller deres Børn osv., skal være berettiget til at indbringe den tiende Gaard til fri Raadighed som over Hovedgaardsfjord, ved Fæsteledighed, eller efter Overenskomst med Brugerne, da har dette Sidste jo ingen Vanske-

ligheder; dersom Lehnbesidderen paa Samsø, efterat have solgt 9 Gaarde, kommer overeens med Brugeren af den tiende Gaard om at udtage denne til fri Raadighed, da er der ingen Vanskelighed tilstede. Hvad der er imod frembyder Vanskelighed og Ubillighed, det er, naar man giver ham Ret til, i Tilfælde af Fæsteledighed at disponere over den tiende Gaards Fjorder, og derved at gjøre Værdien af Brugernes Eiendomsret til Bygningerne m. m. saa at sige til Intet. Det, som Forslaget skulde være rettet imod, er altsaa dette Sidste, og Spørgsmaalet er da, om det ikke er muligt at affatte Forslaget paa en saadan Maade, at man opnaaer det tilsigtede Maal, uden derfor at miste for Samsøs Fæstebønder de mange andre Goder, som Loven af 19de Februar 1861 giver Fæsterne i Almindelighed, og som det ikke kan være Rigsdagens Ønske at unddrage Fæsterne paa Samsø. Jeg troer, det er muligt at gjøre det, og naar det er muligt, vil det ogsaa anbefale sig, ifølge den Betragtning, at det jo er et Hensyn, som har ført til § 2 i den oftnævnte Lov, at man vilde fremme Udbredelsen af Selveiendom, navnlig paa den Maade, at Fæstegaardene afhændedes til fuldkommen Eiendom eller til Arvesætte med Ret til at sælge og pantfætte til Brugerne eller disses Familie. Naar man hæver denne Lov for Samsøs Vedkommende, ville Samsøs Fæstebønder ikke blot tabe de Fordele, som ere tillagte Fæstebønderne i Almindelighed i Lovens øvrige Paragrafer, men der vil tillige, naar særligt dens § 2 hæves for Samsøs Vedkommende, paa den nævnte D fremstaae en Hindring for en saadan Ordning i Overensstemmelse med Lovens § 2, som man i Almindelighed har anseet for hensigtsmæssig og gavnlig i Fæsteforholdene. Man vil med andre Ord føre det dertil, at den Opfordring og Opmuntring til at lade Selveiendom træde istedet for Fæste, som man har givet for det øvrige Lands Vedkommende, ikke vil være tilstede paa Samsø, og man vil forsaavidt vanskeliggjøre Selveidoms Fremme paa Samsø, hvilket man dog ikke kan ville. Endelig skal jeg sige til, at ligesom der kan ansøres Meget, naar man seer Sagen fra Fæstebøndernes Standpunkt, saaledes lader det sig ikke nægte, at det ikke vilde